

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Barbary Pořízkové a soudců JUDr. Pavla Molka a JUDr. Radana Malíka v právní věci žalobce: **A.R.H.N.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 19. 11. 2018, č. j. OAM-560/ZA-ZA11-K10-2018, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 7. 2020, č. j. 43 Az 36/2018 - 49,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 31. 7. 2020, č. j. 43 Az 36/2018 - 49, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Žalovaný rozhodnutím ze dne 19. 11. 2018, č. j. OAM-560/ZA-ZA11-K10-2018, rozhodl, že se žalobci neuděluje mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalobce proti tomuto rozhodnutí podal žalobu u Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), který je rozsudkem ze dne 31. 7. 2020, č. j. 43 Az 36/2018 - 49, zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[2] Dospěl k závěru, že žalovaný dostatečně neposoudil, zda by nucený návrat žalobce do Iráku, tedy do země původu, nepředstavoval nepřiměřený zásah do jeho rodinného a soukromého života. Odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 - 71, a ze dne 8. 6. 2011, č. j. 2 Azs 8/2011 - 55, podle kterých je povinen tuto skutečnost zkoumat. Žalobce ze země původu odešel v roce 1974 do tehdejšího Československa, kde prožil významnou část svého života, oženil se zde a žijí zde jeho děti a vnoučata. Je osobou v pokročilém věku (přes šedesát let) a není zřejmé, kdy a zda vůbec by se po návratu do Iráku mohl do

České republiky (dále též „ČR“) navrátit. Tato skutečnost představuje významný zásah minimálně do jeho soukromého života a je povinností žalovaného, aby posoudil, zdali je takový zásah přiměřený. Skutečnosti, které při tomto posuzování má vzít v potaz, vycházejí z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“) k čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „EÚLP“). Nepatří mezi ně pouze právo na rodinný život, ale též právo na soukromý život, které zahrnuje právo na vytváření a rozvíjení vztahů s jinými lidskými bytostmi a vnějším světem. Žalovaný se však spokojil pouze se skutečností, že žalobcovy děti jsou již zletilé a nejsou na něm nijak závislé. K tomuto závěru dospěl na základě protokolu o výpovědi bývalé manželky ze dne 17. 11. 2013, ačkoliv správně měl vycházet ze současného stavu, který mohl zjistit z nové výpovědi bývalé manželky, případně z výpovědi jejich dětí. Při svém rozhodování měl posoudit i další faktory vyplývající z judikatury ESLP, jako je například migrační historie žalobce, důvody veřejného pořádku, rozsah narušení rodinného života nebo pevnost sociálních, rodinných a kulturních vazeb v hostitelské zemi a zemi původu. Žalovaný se však otázkou aktuální vazby se zemí původu nezabýval. V projednávané věci též bylo podstatné, že povolení k pobytu na území ČR bylo zrušeno, jelikož se dle zjištění Policie ČR žalobce nezdržoval na jím uvedené adrese. Povolení k pobytu mu tak nebylo zrušeno z důvodu spáchání trestného činu nebo jiného porušení veřejného pořádku. Žalovaný by se měl také podrobněji zabývat žalobcovým tvrzením ohledně postavení nevěřících v Iráku.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření ke kasační stížnosti

[3] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) napadl rozsudek krajského soudu z důvodů, které podřadil pod § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).

[4] Krajský soud dospěl v rozsudku k nesprávným závěrům, jelikož se neřídil aktuální judikaturou NSS. Dle usnesení ze dne 9. 9. 2020, č. j. 8 Azs 339/2019 - 55, je primárním zdrojem informací podstatných pro udělení mezinárodní ochrany žadatel, z jehož žádosti se v následujících fázích řízení vychází. V průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany je též povinen uvést veškeré relevantní důvody, které poté správní orgán posoudí. Zásah do rodinného a soukromého života sice může být v některých případech azylově relevantní, nicméně jen pokud se jedná o velmi výjimečné okolnosti, které musí tvrdit sám žadatel. Ten v nyní projednávané věci žádné výjimečné okolnosti rodinného života netvrdil ani ve správním řízení, ani v řízení soudním. Nesouhlasí se závěrem, že nehodnotil aktuální rodinné vztahy a souladnost vycestování žalobce s mezinárodními závazky, zejména s čl. 8 EÚLP. Sám žalobce v průběhu správního řízení mluvil o vztazích se svými dětmi stručně a o vztazích s manželkou se vůbec nezmínil. Není stěžovatelovou povinností suplovat neunesení povinnosti tvrzení žadatelů o azyl tím, že by jim například kladl otázku, zdali se jejich rodinné vztahy nezlepšily. Co se týče požadavku, aby z vlastní iniciativy vyslechl bývalou manželku žalobce, případně jeho děti, jedná se o nepochopení jedné ze základních zásad řízení o udělení mezinárodní ochrany, jelikož břemeno tvrzení v tomto řízení nese žadatel. Stěžovatel odkázal na rozsudek NSS ze dne 9. 5. 2006, č. j. 2 Azs 177/2005 - 65, ve kterém NSS uvedl, že rodinné vazby v ČR nejsou důvodem pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, a na závěr z rozsudku NSS č. j. 5 Azs 46/2008 - 71,

dle kterého je třeba situaci, kdy žadatel nesplňuje zákonné podmínky pro udělení mezinárodní ochrany, ale jsou dány rodinné důvody pro pobyt takového cizince na území ČR, řešit dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“).

[5] Žalobce ve vyjádření namítl, že kasační stížnost není přijatelná podle § 104a s. ř. s., jelikož stěžovatel nenaplnil podmínku zásahu do hmotněprávního postavení. Absence tvrzení tohoto zásahu představuje nesplnění jedné z jasně vymezených podmínek přijatelnosti. Stěžovatel neuvedl žádné skutečnosti, které by nasvědčovaly tomu, že kasační stížnost přesahuje jeho vlastní zájmy. Z kasační stížnosti není ani zřejmé, který důvod pro její přijatelnost považuje za naplněný. Je přesvědčen, že krajský soud se vytýkaných pochybení nedopustil a že hmotné i procesní právo aplikoval správně a v souladu s ustálenou judikaturou. Tvrzení, že rodinné vazby nemohou být důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, je nepravdivé. Česká republika je vázaná čl. 8 EÚLP a nutnost jeho vycestování by znamenala porušení tohoto závazku. Na jeho vycestování proto nelze trvat a je mu třeba umožnit dále legálně pobývat na území ČR. Za tímto účelem také zákonodárce včlenil do § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu právní nárok žadatele na doplňkovou ochranu v případě, pokud by jeho vycestování bylo v rozporu s mezinárodním právem. Nesouhlasí s tvrzením, že nebylo stěžovatelovou povinností vycházet při posuzování rodinného života z aktuální situace. Existenci rodinných vazeb ve správním řízení tvrdil, a proto unesl své břemeno tvrzení. Pokud stěžovatel přikročil ke zjišťování skutkového stavu, měl jej dle § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), zjistit tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti. Měl tedy vycházet ze skutkového stavu, který by byl co nejaktuálnější k datu vydání napadeného rozhodnutí. Skutečnost, že shromáždil pouze podklady a informace svědčící v neprospěch žalobce, svědčí o účelové snaze obstarat toliko podklady pro zamítnutí žádosti a nikoliv o upřímné snaze řádně zjistit skutkový stav. Stěžovatel sice hojně operuje se skutečností, že na něj byla podána trestní oznámení, nijak se však nezajímá o výsledek jejich prošetření. Správní orgán si ale dle správního řádu nemůže sám učinit závěr o tom, zdali byl spáchán trestný čin. Stěžovatel se ho snažil očernit, nicméně v kasační stížnosti argumentuje tím, že zjištění aktuálního stavu není jeho povinností. Tato povinnost však jde k tíži správního orgánu, jelikož ten, pokud nařídil pohovor s žadatelem o udělení mezinárodní ochrany, má pohovor vést takovým způsobem, aby zjistil skutkový stav v souladu s § 3 správního řádu. Tento názor potvrzuje i rozsudek NSS ze dne 25. 4. 2019, č. j. 5 Azs 207/2017 - 36, dle kterého je kladení otázek směřujících ke zjištění všech rozhodných skutečností základní povinností správního orgánu. Stěžovatel se ve svém rozhodnutí též nezabýval soukromým životem žalobce, ačkoliv, jak správně uvedl krajský soud, čl. 8 EÚLP dopadá i na něj. V rozsudku velkého senátu ESLP ze dne 18. 10. 2006 ve věci Üner proti Nizozemsku, stížnost č. 46410/99, ESLP uvedl, že porušení tohoto článku není vždy vhodné posuzovat jen z hlediska založení efektivního rodinného života, ale i z hlediska práva rozvíjet vztah k druhým lidem a okolnímu světu. Žalobce v ČR žije kromě krátkého pobytu v zahraničí od roku 1974, mluví plynně česky a cítí se jako Čech. Na území ČR se nikdy nedopustil podstatnějšího narušení veřejného pořádku a o povolení k trvalému pobytu přišel pouze proto, že Policie ČR dle tehdejší právní úpravy vyhodnotila, že se nezdržuje na adrese hlášeného pobytu. Se zemí původu se necítí nijak

spjatý a při návratu do ní by se stal bezdomovcem, jelikož v ní nemá žádné zázemí. Jeho vazby se zemí původu jsou natolik oslabeny, že již prakticky neexistují, a veškeré vazby má nyní v ČR. Ač je tedy *de iure* stále státním příslušníkem Iráku, jeho vazba na tuto zemi je značně oslabena a jeho pracovní, sociální a rodinná integrace zde zcela absentuje. Nelze tedy tvrdit, že zásah do jeho soukromého a rodinného života by byl v případě neudělení mezinárodní ochrany zcela marginální.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[6] NSS posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná.

[7] Protože se jedná o kasační stížnost podanou ve věci udělení mezinárodní ochrany, zabýval se NSS v souladu s § 104a s. ř. s. nejprve tím, zda podaná kasační stížnost svým významem přesahuje vlastní zájmy stěžovatele, a zda je tedy ve smyslu citovaného ustanovení přijatelná. Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu, b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

[8] NSS již dříve dovodil, že kasační stížnost podaná správním orgánem jako stěžovatelem může být ve smyslu § 104a s. ř. s. přijatelná i v případě, že je podána z důvodu zásadního pochybení krajského soudu, které bude spočívat v tom, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva, případně že nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu, a to i tehdy, kdy není možné hovořit přímo o „zásahu do hmotněprávního postavení stěžovatele“ ve smyslu výše citovaného usnesení. Jinak by nemohl NSS naplňovat úkol zajistit spravedlivé, zákonné a předvídatelné rozhodování správních soudů (rozsudek NSS ze dne 31. 1. 2007, č. j. 2 Azs 21/2006 - 59, č. 1143/2007 Sb. NSS).

[9] Stěžovatel spatřoval přijatelnost své kasační stížnosti v tom, že rozsudek krajského soudu je nezákonný z důvodu nesprávného posouzení právní otázky. NSS dospěl k závěru, že krajský soud skutečně pochybil, jelikož při svém rozhodování nerespektoval ustálenou soudní judikaturu.

[10] Vzhledem k tomu, že stěžovatel uplatnil v kasační stížnosti také důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., zabýval se NSS nejprve tímto důvodem. Bylo by předčasné

zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by napadené rozhodnutí krajského soudu skutečně nepřezkoumatelné či založené na jiné vadě řízení s vlivem na zákonnost rozhodnutí o věci samé. NSS však nezjistil, že by napadený rozsudek trpěl vadami, které podle jeho setrvalé judikatury zakládají důvod nepřezkoumatelnosti. Na její závěry ohledně posouzení toho, jaké vady naplňují tento kasační důvod, pro stručnost odkazuje (viz např. rozsudky NSS ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003 - 75, č. 133/2004 Sb. NSS; či ze dne 18. 10. 2005, č. j. 1 Afs 135/2004 - 73, č. 787/2006 Sb. NSS).

[11] Rozsudek krajského soudu je srozumitelně odůvodněn a je zřejmé, jaký skutkový stav vzal za objasněný. Výrok ani odůvodnění nejsou vnitřně rozporné nebo nesrozumitelné. To, že ve svém rozhodnutí uvedl konkrétní důvody, ostatně dokládá i skutečnost, že stěžovatel v kasační stížnosti polemizuje s jeho právními závěry. Námitka nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu proto není důvodná. Jiné vady, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), NSS neshledal.

[12] Kasační stížnost je však důvodná ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[13] Dle § 14a odst. 1 zákona o azylu se doplňková ochrana udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle druhého odstavce a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.

[14] Dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu se za vážnou újmu podle tohoto zákona považuje, pokud by vycestování cizince bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky.

[15] Podle ustálené judikatury NSS obecné okolnosti soukromého či rodinného života žadatele na území ČR (s výjimkou azylu za účelem sloučení rodiny dle § 13 zákona o azylu) nelze obecně považovat za důvod pro udělení azylu či doplňkové ochrany (srov. rozsudek ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007 - 69, rozsudek ze dne 11. 3. 2015, č. j. 3 Azs 256/2014 - 27, nebo usnesení ze dne 19. 5. 2016, č. j. 5 Azs 220/2015 - 35). O povinnosti státu respektovat volbu země pobytu lze uvažovat v naprosto výjimečných případech, například tehdy, *„má-li cizinec manželku, která je českou občankou, s níž se mu na území ČR narodila dcera, přičemž zdravotní stav manželky je závažný a neumožňuje jí starat se o dítě*“ (usnesení NSS ze dne 10. 1. 2018, č. j. 6 Azs 207/2017 - 47).

[16] Krajský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že stěžovatel dostatečně neposoudil, zdali pouhá nutnost vycestování z ČR nepředstavuje nepřiměřený zásah do rodinného a soukromého života žalobce. K povinnosti správního orgánu dostatečně zjistit skutkový stav se NSS vyjádřil v rozsudku ze dne 14. 3. 2019, č. j. 1 Azs 367/2018 - 34, který se sice zabýval rozhodováním podle zákona o pobytu cizinců, jeho závěry ale lze použít i pro nyní projednávaný případ. Podle tohoto rozsudku je povinností správních orgánů zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, což však

neznamená, že jsou správní orgány povinny samy bez toho, že by sám žadatel uváděl relevantní informace o svém soukromém a rodinném životě, zjišťovat a pátrat po podrobnostech a specifikách jeho soukromí, které by případně převážily nad důvodem pro neudělení pobytového oprávnění. Tato povinnost tvrzení primárně tíží i žadatele o mezinárodní ochranu podle zákona o azylu (srov. též rozsudek NSS ze dne 26. 10. 2016, č. j. 1 Azs 214/2016 - 32, nebo usnesení ze dne 11. 12. 2015, č. j. 5 Azs 134/2014 - 48). Svou povinnost tak správní orgány splní, pokud z dostupných podkladů bezpečně zjistí osobní a rodinnou situaci cizince a ten ohledně těchto zjištění nic nenamítá. Po příslušném správním orgánu též nelze požadovat, aby pouze z vlastní iniciativy vyhledával všechny relevantní důkazy, které by případně prokazovaly skutečnosti svědčící ve prospěch cizince, tedy rovněž nepřiměřenost tvrzeného zásahu do jeho soukromého a rodinného života, pokud on sám takové skutečnosti ani neoznačí.

[17] Stěžovatel se v napadeném rozhodnutí zásahem do rodinného a soukromého života zabýval na straně 13 a neshledal, že by případné vycestování představovalo rozpor s mezinárodními závazky ČR. Uvedl, že ačkoliv žalobce jako důvod své žádosti o udělení mezinárodní ochrany označil přítomnost svých dětí na území ČR, z výslechu jeho bývalé manželky ze dne 17. 11. 2013 (č. l. 36 správního spisu) vyplynulo, že od listopadu roku 2000 nežil se svými dětmi ani s manželkou ve společné domácnosti. Bývalá manželka vypověděla, že svého bývalého muže viděla naposledy v roce 2005, od podání žádosti o rozvod se navíc nestaral o děti a ani na ně nijak finančně nepřispíval, s dcerou není vůbec v kontaktu a se synem se vídá několikrát do roka. Dále uvedla, že ukončení jeho pobytu na území ČR nepovažuje za zásah do svého rodinného a soukromého života a ani do života svých dětí. Z rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 1. 9. 2003, č. j. VS-2449/53/2-2000 (č. l. 31 a násl. správního spisu), jímž žalobci nebylo uděleno české státní občanství, stěžovatel zjistil, že na něj v roce 2003 bývalá manželka podala trestní oznámení pro neplacení výživného na nezletilé děti a že se vůči ní na konci roku 2002 dopustil přestupku narušení občanského soužití vyhrožováním na zdraví. Následně proti němu podala i několik trestních oznámení, jelikož jí i jejich dětem nadále vyhrožoval smrtí či ublížením na zdraví. O jiné vazbě v ČR se žalobce během správního řízení nezmínil. Stěžovatel tak z výše uvedeného vyvodil, že v jeho případě nelze hovořit o zásahu do rodinného života, jelikož jeho vztahy s dětmi nesplňují požadavky uvedené v judikatuře ESLP k čl. 8 EÚLP.

[18] Jak vyplývá z protokolu o seznámení s podklady rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany ze dne 7. 11. 2018 (č. l. 62 správního spisu), žalobce měl možnost vyjádřit se k protokolu o výslechu své bývalé manželky i k ostatním podkladům rozhodnutí. Též mu byla dána možnost navrhnout doplnění těchto podkladů a uvést nové skutečnosti podstatné pro posouzení jeho případu. Ani jednoho ale nevyužil. NSS je toho názoru, že ačkoliv stěžovatel má obecně povinnost obstarávat si aktuální informace o rodinném životě žadatele o azyl, v projednávaném případě se nejedná o pochybení, které by zakládalo nezákonnost jeho rozhodnutí. Takové pochybení by nastalo, pokud by ignoroval žalobcovo tvrzení, že se jeho rodinná situace od stavu vyplývajícího z výše uvedených podkladů podstatně změnila. Ten ale žádnou takovou změnu, kterou by stěžovatel byl povinen zkoumat nebo která by nasvědčovala, že výpověď bývalé manželky z roku 2013 již nelze použít, neuvedl ani ve správním řízení, ani v žalobě. Jelikož povinnost tvrzení podstatných skutečností v řízení o udělení mezinárodní

ochrany leží na žadateli o azyl, není možné stěžovateli vyčítat, že podrobněji nezjišťoval, zdali se jeho rodinná situace nějak výrazně nezměnila.

[19] Žalobcem namítaný rozsudek NSS č. j. 5 Azs 207/2017 - 36 na nyní projednávanou věc nedopadá, jelikož v tehdejší věci správní orgán dostatečně neposoudil aktuální situaci v zemi původu žadatele, ačkoliv ten ve správním řízení uváděl, že jemu a jeho manželce hrozí pronásledování soukromými osobami v zemi původu z důvodu příslušnosti k určité náboženské skupině. Správní orgán si nesehnal k těmto tvrzením dostatečné informace zaměřené na oblast Dagestánu, ze které žadatel pocházel, a vystačil si pouze s obecnými informacemi o situaci v Ruské federaci jako celku. V rozhodnutí správního orgánu chybělo posouzení, zda by v případě pronásledování ze strany soukromých osob byly státní orgány schopny či ochotny zajistit ochranu před pronásledováním. Správní orgán se navíc při pohovoru se žadatelem nijak blíže na tvrzené pronásledování nedotazoval. Situace v nyní posuzovaném případě je však jiná, jelikož z podkladů ve správním spise vyplývá, že se stěžovatel dostatečně zabýval aktuální situací v zemi původu a žalobce netvrdil takové okolnosti svého případu, které by správní orgán opomněl prošetřit. Z protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany (č. l. 15 a násl. správního spisu) je zřejmé, že s žalobcem vedl řádný pohovor a kladl otázky směřující ke zjištění rozhodných skutečností ohledně jeho případu. K rozsudku ve věci Üner proti Nizozemsku NSS uvádí, že ESLP v bodě 59 uvedl, že záleží na konkrétních okolnostech případu, zdali bude vhodné se zaměřit spíše na rodinný nebo soukromý život cizince. V nyní projednávaném případě se stěžovatel zaměřil na rodinný život, jelikož žalobce ve správním řízení uvedl, že právě kvůli své rodině si přeje zůstat na území ČR.

[20] K samotné otázce zásahu do rodinného a soukromého života je třeba odkázat na výše citované rozsudky NSS č. j. 5 Azs 46/2008 -71 a č. j. 2 Azs 8/2011 - 55, dle kterých by zásahem do soukromého a rodinného života ve smyslu čl. 8 EÚLP mohl být zpravidla pouze dlouhodobý zákaz pobytu, který by právě svou délkou mohl dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu ve smyslu judikatury ESLP. Výjimkou by pak mohl být pouze případ, kdy by nepřiměřeným zásahem do rodinné či osobní vazby byla již pouhá nutnost vycestování.

[21] Tomu ve vztahu k nyní posuzované žádosti o mezinárodní ochranu odpovídá i svým způsobem výjimečný institut doplňkové ochrany, jehož smyslem a účelem je poskytnout možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo, z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu, neúnosné, nepřiměřené či jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování. V rozsudku č. j. 2 Azs 8/2011 - 55 NSS konstatoval, že situace, kdy by bylo neúnosné pouhé vycestování, nastane, pokud by například společně s žadatelem o azyl musely ČR opustit i jeho nezletilé děti, které by nebyly schopné se v zemi původu dorozumět místním jazykem. Dle usnesení ze dne 17. 6. 2015, č. j. 1 Azs 84/2015 - 24, každé vycestování cizince, a to zvláště v případě jeho předchozího dlouhodobého pobytu v České republice, může obecně představovat zásah do jeho rodinného a soukromého života. Nicméně zákon o azylu poskytuje ochranu až v případech nepřiměřeného zásahu a činí tak pouze ve velmi výjimečných případech.

[22] Nyní ale o takový případ nejde. Žalobce ani v pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany ani později v řízení před správním orgánem neuvedl žádný konkrétní důvod, pro který by bylo možné považovat okolnosti jeho případu za výjimečné. Skutečnost, že pobývá na území ČR značně dlouhou dobu a projevil přání zde žít se svými zletilými dětmi, nemůže být sama o sobě případem hodným zvláštního zřetele, pro který by měla být udělena mezinárodní ochrana (srov. rozsudek NSS ze dne 21. 9. 2005, č. j. 5 Azs 139/2005 - 45). Vztah se zletilými dětmi žijícími na území ČR nelze dle usnesení NSS ze dne 25. 3. 2013, č. j. 5 Azs 9/2012 - 64, sám o sobě považovat za dostatečný důvod pro závěr o nepřiměřeném zásahu do rodinného a soukromého života dle čl. 8 EÚLP. Stěžovateli proto nelze vytýkat, že dospěl bez provádění obsáhlého dokazování k závěru, že žalobce materiálně neuvedl skutečnosti svědčící o tom, že by mu hrozila vážná újma podle § 14a zákona o azylu. Z podkladů, které si zajistil, nevyplývá, že by země původu nějak bránila v možnosti děti v budoucnu navštívit. Žalobce má navíc možnost řešit svou pobytovou situaci žádostí o povolení k pobytu.

[23] Skutečnost, že žalobci nebylo povolení k pobytu zrušeno z důvodu spáchání trestného činu či jiného porušení veřejného pořádku, není v projednávaném případě relevantní. Z protokolu o vyjádření účastníka správního řízení ze dne 30. 10. 2013, č. j. KRPA-413743-14/ČJ-2013-000022 (č. l. 37 správního spisu), vyplývá, že mu byl pobyt zrušen na základě rozhodnutí o zrušení pobytu ze dne 7. 1. 2004 (č. l. 23 správního spisu) a dne 2. 2. 2006 mu byl vydán výjezdní příkaz s platností do 28. 3. 2006. Z výše uvedeného mu muselo být zřejmé, že od té doby pobývá na území ČR nelegálně. Tuto situaci však začal řešit až poté, co Policie ČR v rámci kontroly v roce 2013 zjistila, že nemá žádné oprávnění k pobytu v ČR. Na území ČR tak mimo návštěvy Iráku v roce 2005 pobýval nelegálně minimálně sedm let. Následně si podal žádost o vízum nad devadesát dnů za účelem strpění dle zákona o pobytu cizinců (č. l. 41 správního spisu), které si prodloužil až do dne 20. 11. 2015. Jelikož poté nepožádal o prodloužení víza, následně opět pobýval na území ČR bez zákonného důvodu. Bylo tedy v jeho zájmu, aby se svou situaci pokusil řešit dříve, což však do dne podání žádosti o udělení mezinárodní ochrany neučinil.

[24] Jak z žádosti o udělení mezinárodní ochrany, tak z rozhodnutí stěžovatele je zřejmé, že žalobce se cestou žádosti o mezinárodní ochranu snažil o legalizaci svého pobytu na území ČR. Z konstantní judikatury NSS vyplývá, že řízení o udělení azylu je prostředkem poskytnutí ochrany těm příslušníkům cizích států, kteří jsou na území země původu vystaveni pronásledování ve smyslu tohoto zákona nebo kteří mají odůvodněný strach z takového pronásledování. Zároveň, jak bylo podrobně rozebráno výše, doplňkovou ochranu z důvodů ochrany rodinného a soukromého života lze přiznat jen výjimečně. Řízení o udělení těchto forem mezinárodní ochrany zákonodárce nekonstruoval jako prostředek k legalizaci pobytu na území ČR. Jestliže tedy žalobce žádá o legalizaci pobytu v ČR, bude se muset podrobit režimu jiného zákona, tedy zákona o pobytu cizinců (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 9. 2006, č. j. 4 Azs 442/2005 - 43, nebo ze dne 19. 10. 2006, č. j. 7 Azs 234/2005 - 48). Jeho obavy, že takové řízení bude zdlouhavé a že povolení nakonec nemusí získat, nelze považovat za dostatečné důvody, proč by v jeho případě měl být použit postup podle zákona o azylu namísto postupu podle zákona o pobytu cizinců.

IV. Závěr a náklady řízení

[25] NSS proto rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Krajský soud bude v souladu se závazným právním názorem NSS (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) povinen o žalobě rozhodnout znovu.

[26] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. února 2021

JUDr. Barbara Pořízková
předsedkyně senátu